

Η Τουρκία και το νέο Ανατολικό Ζήτημα – Τί θα πράξει η Δύση;

Η ιστορία επαναλαμβάνεται με νέους πρωταγωνιστές κάθε φορά, αλλά είναι γεγονός ότι με τα ίδια λάθη προκαλούνται πάντα τα ίδια εσφαλμένα αποτελέσματα. Το διατύπωσε ο Αριστοτέλης: *«Τα περισσότερα από τα μελλούμενα, έχουν συμβεί ξανά στο παρελθόν»*. Την αρχαία αυτή ρήση, ο Ουίνστον Τσώρτσιλ διατύπωσε πιο στρατηγικά: *«Όσο πιο πίσω*

εξετάζουμε το παρελθόν, τόσο πιο μακριά μπορούμε να προβλέψουμε το μέλλον». Στην περίπτωση της Τουρκίας το πρόβλημα ανάγεται στο Ανατολικό Ζήτημα.

Οι ρήσεις αυτές βρίσκουν εφαρμογή στη σύγχρονη Τουρκία, όπου ο νέο-Οθωμανός “σουλτάνος”, ενώ επικαλείται τη δόξα αυτών που ίδρυσαν την Οθωμανική Αυτοκρατορία, στην πράξη ακολουθεί το παράδειγμα αυτών που την διέλυσαν. Και η ιστορία επαναλαμβάνεται, δραματικά για τον τουρκικό λαό, όπως θα αναλυθεί στη συνέχεια. Στο Οθωμανικό Σουλτανάτο διοίκησαν συνολικά 36 σουλτάνοι. Από αυτούς οι δύο τελευταίοι έφεραν τον τίτλο τιμητικά, χωρίς να έχουν εκτελεστική εξουσία, ενώ ο 33ος σουλτάνος παραιτήθηκε μόλις τον τρίτο μήνα της εξουσίας του. Επομένως οι δύο τελευταίοι Σουλτάνοι που είχαν εξουσία και με τα σφάλματά τους οδήγησαν στη οριστική διάλυση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, ήταν ο 32ος σουλτάνος, ο Αμπντουλαζίζ που συμμαχησε με την Ρωσία και ο 34ος σουλτάνος, ο Αμπντουλαχαμίντ Χαν ο Β΄ που έχασε στη σύγκρουση με την Ρωσία.

Ο πρόεδρος Ερντογάν τα τελευταία χρόνια ακολουθεί κατά γράμμα το παράδειγμα του 32ου σουλτάνου Αμπντουλαζίζ, ενώ φαίνεται να θαυμάζει και τον 34ο αφού έδωσε αυτό το όνομα στο πιο σύγχρονο γεωτρύπανο της Τουρκίας. Κατά την εξέταση των γεγονότων με παραλληλισμό μεταξύ 19ου και 21ου αιώνα, διακρίνονται οι συγκεκριμένες φάσεις, ως ακολούθως:

Φάση Α΄: Προειδοποίηση των μεγάλων δυνάμεων

Ο σουλτάνος Αμπντουλαζίζ δέχτηκε επικρίσεις από τις δυτικές μεγάλες δυνάμεις ότι δεν σέβεται το Διεθνές Δίκαιο και τις δεσμευτικές Συμφωνίες που είχε υπογράψει. Επίσης δεν σέβεται τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, κυρίως των Ελληνορθόδοξων Χριστιανών που κατοικούσαν εντός των ορίων της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Είκοσι μόνο μέρες μετά τη Μάχη του Λασιθίου το 1867, επισκέφτηκε εσπευσμένα τις δυτικές πρωτεύουσες, Παρίσι, Λονδίνο και Βιέννη, αλλά εκεί δέχθηκε μόνο επικρίσεις για τη διαφθορά και την κακοδιοίκηση στη χώρα του. Επέστρεψε άπραγος στην Κωνσταντινούπολη. Ήταν σαφές ότι πλέον είχε εμπεδωθεί η αντίληψη στη Δύση ότι η Οθωμανική Αυτοκρατορία ήταν ο

«Μεγάλος Ασθενής» και τα προβλήματα που δημιουργούσε στο διεθνές σύστημα ασφάλειας της εποχής, ήταν το αποκαλούμενο «Ανατολικό Ζήτημα» που απαιτούσε επίλυση.

Ο πρόεδρος Ερντογάν πέρασε αυτή τη φάση που προειδοποιήθηκε για τον μη σεβασμό του Διεθνούς Δικαίου και των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, με τελικό αποτέλεσμα ηγέτες μεγάλων δυτικών δυνάμεων να αποφεύγουν έστω και συνάντηση μαζί του, ενώ άλλοι επικρίνουν δημόσια την εκτός κανονικότητας και μη πολιτικά ορθή συμπεριφορά του. Η γενικότερη στάση της νέο-οθωμανικής Τουρκίας, δημιουργεί σοβαρά προβλήματα στο σύγχρονο γεωστρατηγικό σύστημα ασφάλειας. Αποτελεί το σημερινό «νέο Ανατολικό Ζήτημα» που απαιτεί επίλυση, διότι η Τουρκία είναι και πάλι ο «Μεγάλος Ασθενής» που απειλεί να μολύνει με αποσταθεροποίηση την ευρύτερη περιοχή.

Φάση Β΄: Ιστορίες εσωτερικής κατανάλωσης

Ο σουλτάνος Αμπντουλαζίζ κατοικούσε σε πανάκριβα σεράγια και ξόδευε μεγάλα ποσά για τη διαβίωσή του, ενώ ο λαός του πεινούσε. Αντί να πάρει διορθωτικά μέτρα για την καταρρέουσα οικονομία της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, κατηγορούσε τις δυτικές δυνάμεις ότι ήταν υπεύθυνες για την κακή κατάσταση της οικονομίας στην χώρα του. Για να στρέψει αλλού την προσοχή του λαού, επιδίωξε τον ισλαμικό φανατισμό, δημιουργώντας φανατισμένο όχλο εναντίον των δυτικών δυνάμεων.

Ο πρόεδρος Ερντογάν, ακολουθώντας το παράδειγμα του Αμπντουλαζίζ, ισλαμοποίησε τη δημόσια διοίκηση και εισήγαγε τον ισλαμισμό σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης. Με την μεθόδευση αυτή απομάκρυνε τον Τουρκικό λαό από τις δημοκρατικές αξίες του δυτικού τρόπου ζωής. Εξανάγκασε πολλούς διανοούμενους είτε να διαφύγουν στο εξωτερικό, είτε να καταλήξουν στη φυλακή, ακόμα και χωρίς να έχουν δικάσει.

Γιατί ακυρώθηκε η συνάντηση Αναστασιάδη-Λαβρόφ

Φάση Γ΄: Αλλαγή προσανατολισμού

Ο σουλτάνος Αμπντουλαζίζ, αντί να εξαλείψει τη διαφθορά και την κακοδιαχείριση των οικονομικών του κράτους, με αλαζονεία περισσή και σε μία ακραία αντίδραση στην επικριτική στάση των δυτικών δυνάμεων, προχώρησε στη σύναψη ισχυρών διπλωματικών και εμπορικών δεσμών με τη Ρωσία. Ο ρωσο-τουρκικός πόλεμος στην Κριμαία που είχε προηγηθεί, ξεχάστηκε. Η τουρκική αυτή ενέργεια όξυνε τις ήδη προβληματικές διπλωματικές σχέσεις με τις δυτικές δυνάμεις, κυρίως τη Γαλλία, Γερμανία, Αγγλία, αλλά και τις Ηνωμένες Πολιτείες ως αναδυόμενη μεγάλη δύναμη εκείνης της περιόδου.

Ο πρόεδρος Ερντογάν προχώρησε σε σύσφιξη σχέσεων με τη Ρωσία, παρά το γεγονός ότι τυπικά ανήκει στο «δυτικό» στρατόπεδο και είναι μέλος του NATO. Οι προστριβές με τη Ρωσία για τον τουρκογενή πληθυσμό της Κριμαίας ξεχάστηκαν και η Τουρκία προμηθεύτηκε οπλικό σύστημα S-400 παρά τις έντονες προειδοποιήσεις της Δύσης. Το γεγονός αυτό οδήγησε στην αντιμετώπιση εξοπλιστικών προβλημάτων από την Τουρκία, μετά την έκπτωσή της από το πρόγραμμα των F-35 αλλά και την άρνηση αναβάθμισης των F-16. Η εμφάνιση του Προέδρου Ερντογάν αγκαζέ με τον πρόεδρο Πούτιν, εξόργισε τις δυτικές κυβερνήσεις.

Φάση Δ΄: Τα καταστροφικά αποτελέσματα

Ο σουλτάνος Αμπντουλαζίζ, όπως προαναφέρθηκε, είχε δημιουργήσει ισλαμικό όχλο που σταδιακά κατέστη ανεξέλεγκτος. Ακραίοι φανατικοί δημιουργούσαν καθημερινά προβλήματα. Αποκορύφωμα ήταν η προσπάθεια του βίαιου δημόσιου εξισλαμισμού μιας νεαρής Ελληνορθόδοξης κοπέλας, που επιχειρήθηκε με τελετουργικό τρόπο σε τζαμί. Οι πρόξενοι των δυτικών μεγάλων δυνάμεων προσπάθησαν να μεσολαβήσουν για να σώσουν το θύμα του ισλαμικού φανατισμού, πλην όμως ο

όχλος σκότωσε τον Γάλλο και τον Γερμανό πρόξενο. Την κοπέλα τελικά διέσωσε ο Αμερικανός πρόξενος. Αξίζει να σημειωθεί η εθνικότητα των προξένων που πρωταγωνίστησαν σε αυτό το επεισόδιο.

Ο πρόεδρος Ερντογάν με τον ισλαμικό φανατισμό και τις κατηγορίες εναντίον των δυτικών μεγάλων δυνάμεων, έχει δημιουργήσει στρατιά θερμοκέφαλων φανατικών που δημιουργούν προβλήματα και είναι δυνατόν να προκαλέσουν ανεξέλεγκτη στρατιωτική κλιμάκωση στην Ανατολική Μεσόγειο και όχι μόνο. Είναι δυνατόν να αναφερθούν πολλά παραδείγματα όπως είναι οι επανειλημμένες προσπάθειες εμβολισμού ελληνικών πλοίων τόσο αλιευτικών όσο και περιπολικών του Λιμενικού, αλλά ακόμα και φρεγάτας του ΠΝ. Αξιοσημείωτο είναι και το επεισόδιο όπου τουρκική φρεγάτα εγκλώβισε με τα όπλα της αντίστοιχη γαλλική φρεγάτα στα ανοικτά της Λιβύης, εξαναγκάζοντας την γαλλική κυβέρνηση να χαρακτηρίσει το επεισόδιο ως παρεμπόδιση της διεθνούς νομιμότητας. Η στάση της τουρκικής κυβέρνησης έχει δημιουργήσει την αίσθηση ότι τα εμπορικά πλοία τουρκικών συμφερόντων έχουν δικαίωμα να αρνούνται τις νηοψίες (Maritime Interdiction Operations) από πλοία δυτικών δυνάμεων, υποθάλποντας έτσι το παράνομο εμπόριο όπλων και ναρκωτικών. Η κατάσταση αυτή συμβάλει στην αποσταθεροποίηση των περιοχών που δραστηριοποιείται η Τουρκία, στην Ανατολική Μεσόγειο, την Αφρική και αλλού.

Φάση Ε΄: Η επέμβαση των μεγάλων δυνάμεων

Ο σουλτάνος Αμπντουλαζίζ, κατηγορώντας τις δυτικές δυνάμεις και ισλαμοποιώντας τον λαό της χώρας του, στην ουσία προκάλεσε τα γεγονότα κατά τα οποία έχασαν τη ζωή τους ο Γάλλος και ο Γερμανός πρόξενος. Οι δολοφονίες αυτές ξεχείλισαν το ποτήρι και προκάλεσαν την έντονη αντίδραση της Δύσης. Τα πολεμικά πλοία των δυτικών δυνάμεων εφάρμοσαν ναυτικό αποκλεισμό της Κωνσταντινούπολης, προκαλώντας την οικονομική κατάρρευση της ήδη παραπταίουσας οικονομίας. Σε αυτόν τον πολυεθνικό ναυτικό αποκλεισμό προσκλήθηκε και συμμετείχε ο ελληνικός στόλος, στα πλαίσια αποκατάστασης της

διεθνούς νομιμότητας και του σεβασμού των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, εκπροσωπώντας και προβάλλοντας επίσης τα ελληνικά δίκαια και τα νόμιμα συμφέροντα στην περιοχή.

Αιχμές μεταξύ Βερολίνου και Μόσχας για σαμποτάζ σε Nord Stream 1 και 2

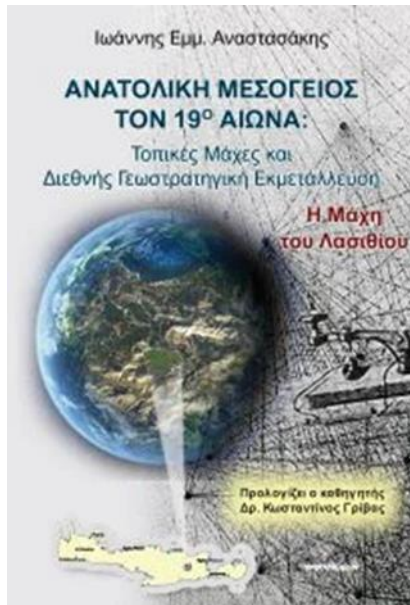
Ο πρόεδρος Ερντογάν κατηγορώντας τις δυτικές δυνάμεις και ισλαμοποιώντας τον λαό της χώρας του, οδηγείται σε στρατηγικό αδιέξοδο. Γνωρίζει ότι χάνοντας την στήριξη των δυτικών δυνάμεων, είναι θέμα χρόνου να συγκρουστεί με τη Ρωσία χωρίς την στήριξη της δυτικής συμμαχίας. Οι θερμοκέφαλοι φανατικοί ισλαμιστές είναι δυνατόν να προκαλέσουν τοπική ή περιφερειακή κλιμάκωση που άμεσα θα θίγει τα δυτικά συμφέροντα στην περιοχή. Δοθείσης ευκαιρίας, η άμεση αντίδραση της Δύσης είναι ο οικονομικός αποκλεισμός που θα καταστρέψει την τουρκική οικονομία. Στον σύγχρονο κόσμο, δεν απαιτείται ναυτικός αποκλεισμός για να επιτευχθεί αυτό το αποτέλεσμα.

Φάση ΣΤ΄: Το τέλος και η Νέμεσις

Ο σουλτάνος Αμπντουλαζίζ, ως αποτέλεσμα της οικονομικής κατάρρευσης που προκλήθηκε από τον ναυτικό αποκλεισμό των δυτικών δυνάμεων και της Ελλάδος, εκθρονίστηκε και λίγες μέρες αργότερα αναφέρεται ότι αυτοκτόνησε.

Ο πρόεδρος Ερντογάν, εν όψη των προεδρικών εκλογών του 2023 αλλά και της συμπλήρωσης 100 ετών από την ίδρυση της σύγχρονης Τουρκίας, έχει βασίσει την προεκλογική ρητορική του στις κατηγορίες εναντίον της Δύσης γενικότερα και κατά της Ελλάδας ειδικότερα, για να αντισταθμίσει την πολύ κακή οικονομική κατάσταση της χώρας του. Ο ίδιος γνωρίζει ότι ιστορικά η Ρωσία είναι ο «κακός δαίμονας» της Τουρκίας ήδη από την εποχή του 34ου σουλτάνου. Η Τουρκία βιώνει σήμερα ιστορικές στιγμές που ξαναέζησε τον 19ο αιώνα και το μέλλον του σημερινού προέδρου είναι σε κίνδυνο.

Σχόλια και συμπεράσματα

Όπως περιγράφω με στοιχεία στο βιβλίο μου που κυκλοφόρησε πρόσφατα με τίτλο: «Ανατολική Μεσόγειος τον 19ο αιώνα, τοπικές μάχες και διεθνής γεωστρατηγική εκμετάλλευση, η Μάχη του Λασιθίου», ο Αμπντούλαζίζ, αν και ήταν ο 32ος σουλτάνος της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, ήταν ο πρώτος σουλτάνος που ταξίδεψε εκτός των ορίων της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Ο απομονωτισμός των Οθωμανών από την υπόλοιπη Ευρώπη μπόλιασε το DNA τους με αντι-ευρωπαϊκά συναισθήματα και με ενδόμυχο φόβο από την αναγέννηση μέχρι και τις δημοκρατικές αρχές. Είναι τα ίδια συναισθήματα που τώρα αναβιώνουν οι νέο-Οθωμανοί. Η ενδογενής αντι-ευρωπαϊκή αντίληψη των νέο-Οθωμανών πρέπει να λαμβάνεται σοβαρά υπόψη τόσο από τις ελληνικές όσο και από τις δυτικές πολιτικές ελίτ που συνδιαλέγονται με τη σύγχρονη Τουρκία.

Οι Τούρκοι διανοούμενοι γνωρίζουν ιστορία. Φοβούνται το μέλλον της Τουρκίας όταν «εναγκαλίζεται» με τη Ρωσία. Τον 19ο αιώνα ο 32ος σουλτάνος υπέγραψε συμφωνίες με τη Ρωσία για να αντιδράσει στις

δυτικές επικρίσεις, αλλά ο 34ος σουλτάνος συγκρούστηκε με τη Ρωσία για τη Συρία και έχασε τα Βαλκάνια και την Κύπρο. Η ιστορία επαναλαμβάνεται αδυσώπητη. Για τις ευρωπαϊκές πολιτικές ελίτ, η οθωμανική Τουρκία περιγραφόταν σαν το «μαδημένο κοτόπουλο» που κινδυνεύει να το φάει η ρωσική «αρκούδα».

Οι δυτικές δυνάμεις αναμένεται να επέμβουν δυναμικά για να λύσουν το «νέο-ανατολικό ζήτημα» που έχει δημιουργήσει η Τουρκία με την ανεργάτιστη εξωτερική πολιτική της. Αυτό θα συμβεί όταν θα θιγούν τα άμεσα συμφέροντα της Δύσης και ειδικότερα της Ευρώπης. Είναι πιθανόν, ο ψυχρός χειμώνας που αναμένεται στην Ευρώπη να προκαλέσει θερμή αντίδραση εναντίον της Τουρκίας, που παίζει το παιχνίδι εξυπηρέτησης της Ρωσίας. Διότι η Τουρκία με την παραβατικότητά της παρεμπόδισε τις έρευνες και καθυστέρησε την αξιοποίηση των υδρογονανθράκων στην Ανατολική Μεσόγειο, στερώντας την Ευρώπη από μία εναλλακτική γραμμή τροφοδοσίας και καθιστώντας την δέσμιο του ρωσικού αερίου. Επιπρόσθετα, η άρνηση εφαρμογής των μέτρων κατά της Ρωσίας που επιβλήθηκαν μετά την εισβολή στην Ουκρανία, δίνουν ανάσες ζωής στη ρωσική κυβέρνηση, αμβλύνοντας την αποτελεσματικότητα των μέτρων που έχουν ληφθεί κατά της Ρωσίας, γεγονός που επιμηκύνει την «ομηρία» της Ευρώπης στον ρωσικό εκβιασμό για την ενέργεια.